

Salló Szilárd

Kenderfesztivál Csíkszentdomokoson

1. A jó gyakorlat kiválasztási szempontjai

2017 novemberében a Hargita megyei kulturális szakemberek fórumán találkoztam Majorchik Irénnel, akinek a nevéhez néhány éve egy különleges esemény kötődik, a csíkszentdomokosi kenderfesztivál. Ekkor nem volt lehetőségem a kenderfesztiválról beszélgetni vele, viszont felkértem őt a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont által 2018 májusában megszervezett népi mesterségbemutató lebonyolítására. Ez alkalommal csíkszentdomokosi idős asszonyokkal együtt, közel ötven diáknak mutatta be a kenderfeldolgozás műveleteit és eszközeit. A diákok minden műveletet kipróbálhattak, így a tevékenység igen népszerűnek bizonyult. A foglalkozást követően alkalmam adódott az esemény fő szervezőjével Majorchik Irénnel elbeszélgetni. Interjú formájában rögzítettem az általa elmondottakat.

Jó példaként azért esett a választásom a csíkszentdomokosi kenderfesztivál bemutatására, mert az esemény egyedinek nevezhető és közösségformáló erővel bír. Mozgósítja azokat az idős asszonyokat, akik a rendezvény aktív résztvevőiként lehetőséget kapnak arra, hogy bemutathassanak az ifjúság számára egy olyan tevékenységet, amelynek napjainkban már csak az emléke él. A kenderfeldolgozás az ő fiatalkorukban még az életmód szerves részét képezte. A háziipar részeként a kendert feldolgozták, lakásdíszítő textíliákat és ruhaneműt készítettek belőle. Úgy gondolom, hogy azért is lehet hiteles a kenderfeldolgozás általuk való bemutatása, mert ők nem újratanulták ezt a mesterséget, hanem gyermekkoruktól fogva belenevelődtek abba. Ezen a fesztiválon hangsúlyos szerepet kap a tudásátadás: a minden évben megszervezésre kerülő esemény egyfajta híd képez az idős és fiatal generáció között. A közös együttléten túl a tevékenység olyan tudást közvetít a fiatalok számára, amelyet majd felnőttként akár a faluturizmus fejlesztése terén is hasznosíthatnak.

2. A szervezet(ek) / személy(ek), amely(ek)hez / aki(k)hez köthető a jó gyakorlat

Az első kenderfesztivál 2006 őszén került megszervezésre. Az esemény kezdeményezője és elindítója Majorchik Irén, aki korábban is aktív résztvevője volt számos közösségi rendezvénynek. Az első fesztivál megszervezésekor pártfogókra talált a helyi önkormányzat vezetőiben. A polgármester és a kultúrigazgató biztosították őt támogatásukról: a helyi közösséget mozgósították, hogy kapcsolódjanak be a tevékenységbe. Az eseményt megelőzte a kaláka hagyományőrző csoport megalakítása. A 25-30 főt magában foglaló csoporttal a kendervetéstől a kenderyövésig újra átértékelték a kenderfeldolgozás mozzanatait.

Már ez alkalommal kulturális programot szerveztek, a fiatalok népdalokkal és népzenevel szórakoztatták a résztvevőket.

3. A jó gyakorlat érdekeltjei

Az őszi kenderfesztivált megelőzően Majorchik Irén színdarabot tanított be a hagyományőrző csoport tagjainak, amellyel felléptek fesztiválon, a helyi Cserevirág, valamint a csíkszépvízi, csíkborzsovai és csíkmenasági néptáncsoportok székely táncokat adtak elő. Intézményi téren a rendezvény szervezésébe bekapcsolódott a Polgármesteri Hivatal, a Művelődési Ház, a Nyugdíjas Klub és a Guzsalyas Ház. A rendezvénnyel a teljes faluközösséget célozták meg: a fesztiválon elsősorban a kenderfeldolgozók, színjátszók és táncosok hozzátartozói vettek részt, de a falubeli gyerekektől az idősekig minden korosztály képviselte magát.

4. A jó gyakorlat célja, tevékenységei

2017-ben szervezték meg a hatodik kenderfesztivált, amely az események sorában újat hozott ugyanis ez a rendezvény új helyszínen került megszervezésre. Majorchik Irén három éves munkájának köszönhetően, önerőből az általa birtokolt, festői környezetben található telken létrehozta a Guzsalyas Házat. Ez egy több épületet magában foglaló komplexum, ahol autentikus módon berendezett tájház, foglalkoztató tér, kis szövőműhely, konyha és raktározó felület is található. A korábbi fesztiválok a település másik részén kerültek megszervezésre, az új, tágas és rendezett környezet nemcsak a kenderfesztivál további sikerét garantálja, hanem lehetőséget teremt egyéb hagyományőrző programok megvalósítására is.

5. A jó gyakorlat által érintett terület(ek)

Majorchik Irén kiemelte, hogy az elmúlt években többen is felfigyeltek csoportjuk tevékenységére. Sokasodik azok száma, akik feldolgozási céllal kendert vásárolnak tőlük, de igény mutatkozik arra is, hogy felnőttek és

gyermek számára újabb bemutatókat szervezzenek a Guzsalyos Ház udvarán. Ebben a környezetben a diákok a formális oktatás kereteiből kilépve egy másfajta tanulóval találkozhatnak, az ott zajló hagyományörző foglalkozások által szórakozva tanulhatnak.

6. A jó gyakorlat területi hatóköre

A kenderfesztiválok sikere nemcsak helyi, de megyei, illetve országos szinten is megmutatkozik. Az elmúlt néhány évben a Majorchik Irén által vezetett hagyományörző csoport több rendezvényre kapott meghívást, így többek közt városnapok alkalmával Csíkszereda főterén tartottak kenderfeldolgozó bemutatót, de kisebb létszámmal ellátogattak Nagyszebenbe is, ahol tevékenységük gasztronómiai bemutatóval is kiegészült. Néhány alkalommal ellátogattak a közeli falvakba, ahol a közönségnek a Majorchik Irén által írt népi színdarabot adták elő.

7. A jó gyakorlathoz szükséges feltételek (humán, pénzügyi, technikai)

Az első kenderfesztivál önerőből, közösségi összefogásból jött létre. A rendezvény sikerét látva Majorchik Irén polgármesteri ösztönzésre egyesületet hozott létre, és a soron következő három fesztivál költségeit sikeresen megpályázta megyei önkormányzatnál.

8. A jó gyakorlat eredményei, rövid, közép és hosszú távú hatása

Majorchik Irén elégedett eddigi megvalósításaival, de úgy gondolja munkája koránt sem ért véget, hiszen a Guzsalyos Ház körül újabb tervei vannak. Reméli, hogy az elkövetkező években az általa létrehozott foglalkoztató központot újabb épületekkel egészítheti ki. Megőrizve a porta jellegét, szándékában áll a bejáráshoz egy hagyományos székelykaput állíttatni. Emellett egy olyan helyiség kialakításán is fáradozik, amely biztosítaná a megfelelő higiéniai feltételeket. Legnagyobb álma egy csűr megvásárlása. Amennyiben ez megvalósul, a tevékenységek köre tovább bővíthet, így nagyobb csoportok számára is szervezhetne benti foglalkozásokat, ugyanakkor a csűrben zenés, táncos mulatságok (pl. csűrödngölő) is helyet kaphatnának.

9. A jó gyakorlat fenntarthatósága

A kenderfesztiválok fő szervezője folyamatosan ösztönzi a közösség tagjait arra, hogy segítsék munkáját és vegyenek részt a hagyományörző rendezvényeken, de sokszor szembesül azzal, hogy helyiek személyes elfoglaltságaik miatt nehezen vonhatók be a közösségi munkába. Ezt tovább erősíti az anyagi források hiánya. A csíkszentdomokosi

hagyományörző egyesület adminisztratív ügyei és a forrásbevonás mind Majorchik Irént terheli. A jövőben az ifjúsági egyesülettel szeretne együttműködni, ugyanis főként a fiatalokban lát potenciált arra nézve, hogy az általa elkezdett tevékenységet mások továbbvigyék. A tudásátadást nemcsak foglalkozások megvalósításában tartja fontosnak, hiszen a közeljövőben *Kendermagtól a végvászonig* címmel könyvet szeretni kiadni. Az a célja e könyv kiadásával, hogy az érdeklődők még alaposabban elsajátíthassák a kender feldolgozásának mozzanatait.

10. A jó gyakorlat adaptálhatósága

A fesztivál szervezője fontosnak tartja, hogy olyan fiatalok sajátítsák el az általa birtokolt tudást, akik a jövőben majd hozzá hasonlóan további foglalkozásokat tarthatnak a Guzsalyas Ház udvarán.

Majorchik Irén szavait idézve: „Most már kezdett a gondolkodásba és a szívbe bemenni, hogy a gyökerek mit jelentenek. A gyökereket ápolni kell. Most már támogatást veszek észre, csak tudnám a fiatalokat meggyőzni, hogy kezdjenek segíteni és tanuljanak meg olyan műveleteket, amiket meg tudnak mutatni a gyerekeknek.”